

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1919-cu il 13 iyun (Cümə axşamı günü) tarixli 203-cü nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

AZƏRBAYCAN

BAKİ BƏHRİ-XƏZƏR İSTEHLAK "KOO PER ATSI YA" CƏMIYYƏTİ İDARƏSİ

Bununla elan edir ki, yekşənbə [bazar] günü, həziran ayının 15-də, şəhər saat 11-də cəmiyyətin kontorı binasında (Qorça kovskaya, Satorov qardaşları evi) Bakı dairəsi kooperativ nümayəndələri iclasının məbadi [ardı] vəqə olacaqdır. Müzakirə ediləcək məsələlər:

- 1) Təzə məvaciblər; 2) Tiflisdəki kooperativ qurultayı barəsində maruzə.

İclas ikinci olduğundan, hər nə qədər üzv gəlmiş olsa, qanuni hesab olunacaqdır.

10231

QİSMİ-RƏSMİ [RƏSMİ HİSSƏ]

Azərbaycan Cümhuriyyətinin Dövlət Müdafiə Komitəsinin icbari qərarıdır:

- 11 iyun 1919
- I) Bütün Azərbaycan Cümhuriyyəti" idareyi-örfiyyəyi-əsgəriyyə [hərbi fəvqəladə vəziyyət] altında (vayenni palajeniye) elan olunur.
- II) Aşağıdakı göstərilən cinayətlər ümumi məhkəmədən götürülüb məhkəməyi-hərbiyyə qanunları mövcibincə [əsasında] hərbiyyə zamanı qanunları ilə mühakimə edilməkdən ötrü məhkəməyihər-biyyəyə verilir:
- 1) Azərbaycan Cümhuriyyəti" hökuməti" aleyhinə üsyan;
- 2) Cümhuriyyət aleyhinə dövlət" xəyanət;
- 3) Azərbaycan Parla ma m rəisinin və hökumət raisi ilə hökumət üzvlərinin hürriyətinə və həyatına sui-qəssdə bulunmaq;
- 4) Əsgəri qaraqolva əsgəri dəstələrə hücum etmək;
- 5) Hökumət məmurlarına müsallah [silahlı] müqavimət göstərmək;
- 6) Vəzifəli şəxsləri öz vəzifələrini ifa etdikləri zaman qətl, sui-qəsd, ağırxəsarət yetirmək;
- 7) Dəmiryolları, körpüləri və qeyri bu cür binaları, həmçinin su yol-unu və başqa dövlət" əhəmiyyəti" olan teleqraf, telefon kimilərixarab etmək;
- 8) Evləri və taxılı yandırmaq;
- 9) Əsgərlərin əsgəri vəzifələrini xələdər etməyə [pozmağa] bəis ola biləcək nitqlərin və təlifatın [əsərlərin] şifahən söylənilib oxunması və ya nəşr edilməsi.
- III) Aşağıda tədad edilən [sayılan] cinayətlər, həmçinin ümumi məhkəmədən götürülüb müqəssirlər zabtiyyə [asağı] qanunu mövcib-incə məsuldurlar:
- 1) Əhalinin əlahiddə hissələri və sinifləri arasında və milli düşmənciliyə bəis ola biləcək hər cür xəbərlərin və şayiələrin camaata elan və nəşr olunması;
- 2) Hökumətin fəaliyyəti və binəgüzarlıqları [sərəncamları] barəsində, əsgəri hissələrin əməliyyatı və milli bədbəxtliklər haqqında yalan şayiələrin və xəbərlərin hər vasitə ilə olur-olsun, nəşr edilməsi;
- 3) Birinci zəruri və ərzaq şeylərinin qiymətinin artmasında iştirak etmək və haman şeylərin hüsula gəlib satılması şəraiti ilə qiymətlərini həddən ziyadə artırmaq, şeyləri gəzlətmək, satmamaq və ya üzürsüz bir surətdə satmaqdan imtina etmək.
- IV) Qadağan edilir:
- 1) Məmurlardan icazə edilmədiyi halda siyasi bir ruhda izdiham edib mitinq tərtib vermək;
- 2) Hər cür silah, patron, mühimmatihərbiyyə [hərbi ləvazimat] və patlanğac şeyləri gəzdirib satmaq və saxlamaq.
- Qeyd: Bu qanun Azərbaycan və Müttəfiq ordəu əsgəri xid-matçılırlarına öz silahlarını gəzdirməyə şamil deyildir.
- V) Bu icbari qərarıdad elan ediləndən qabaq silah gəzdirməyə və saxlamağa alınan icazənamələr öz qüvvələrini itirmiş olurlar.
- 2) Silah gəzdirib saxlamaq üçün təzə icazənamələr verilməsi quberniya daxilində qubernatorlara həvalə olunur.
- 3) Silah gəzdirməyə və saxlamağa təzə icazənamə almayanlar bu icbari qərarıdad elan edilən gündən üç günün müddətəsinə qədər özlərində olan hamı silahlı yaxında olan əxzi-əsgər [hərbi çağırış] idarəsinə və ya polisə verməyə məcbur edillir. Əxzi-əsgər və polisə idarələri silahın ədədini, cinsini və nömrəsini göstərici qəbz ver-məlidirlər.
- 4) Keçən maddədə göstərilən müddət qurtarandan sonra icazəsiz silah gəzdirməkdə bədgüman olunan [şübhəlanılan] şəxslər polisə tərəfindən axtarılacaqlardır. Tapılan silah müsadirə edilib, müqəssirlər həmin icbari qərarıdad göstərilidiyi kimi zabtiyyə qanunu mövcibincə məsul olacaq la rd ır.
- V) Həmin icbari qərarıdın III, IV və V hissələrində göstərilən qanunları xələdər etməkdə müttəhim edilənlər zabtiyyə qanunu mövcibincə 50 min rubla cərimə edillir və 6 ay gün müddətinə həbsə salınırlar.
- VI) Həmin icbari qərarıdad göstərilən hamı təlimatların ifasına nəzarət və zabtiyyə qanunu mövcibincə məsuliyyətə calb etmək işi Şuşa, Cəbrayıl və Zəngəzur və Cavanşir uyezdləri [qəzaları] general-qubernatoruna, Daxiliyyə Nazaratının Qazax uyezdində olan xüsusi vəkiliinə, Bakı, Gəncə və Zaqatala qubernatorlarına, Bakı qradonaçal-nikına, həmçinin Bakı Balaxanı-Şabuncu və Gəncə polismeysterlərinə və uyezdni nəçalniklərinə [qəza raislərinə] həvalə olunur. Generalqubernator, qradonaçalnik, qubernator və xüsusi vəkillərə müqəssirləri 10 min rubla cərimə və 3 ay həbsə almaq, polismeysterlər və uyezdni nəçalniklərə isə 3 min rubla cərimə və 1 ay həbsə almaq ixti-yarı vəgüzar edilir [verilir].
- IX) Daxiliyyə Nazaratına həmçinin ixtiyar verilir ki, həmin icbari qərarıdın III hissəsinin 1 və 2-ci maddələrindəgöstərilidiyi üzrə, mat-buat işində müqəssir olanları cərimə etməkdən başqa, qəzetaləri müəyyən bir vaxta qədər və ya həmin idareyi-örfiyyəyi-əsgəriyyə müd-dətinca dayandırın.
- X) Yuxarıda göstərilənlərdən başqa, əvvəlcə hökumət tərəfindən, həmçinin məhəlli [yerli] məmurlar tərəfindən verilən icbari qərarıdad-lar bu qərarıdadan sonra ləğv edillir. Ancaq iyunun 3-də əsgərlik vəz-ifəsindən imtina edənlər və əsgərlikdən qaçanları təqib etmək haqqın-da verilən qərarıdad, həmçinin Şuşa, Cavanşir, Cəbrayıl və Zəngəzur uyezdliəri general-qubernatoru tərəfindən verilən qərarıdadlar öz qüvvəsində qalır.
- XI) Bu qərarıdadan sonra məhəlli məmurlar Daxiliyyə naziri tərəfindən təsdiq edilməmiş heç bir başqa qərarıdad vera bilməzlər.
- XII) Həmin icbari qərarıdad "Azərbaycan" qəzetəsində dərc edilən gündən qanuni hesab edilir.

Dövlət Müdafiə Komitəsi
Sədr: Nasib bəy Yusifbəyli
Üzvlər: X[udaddad] b[əy]

Malikasılanov, A[slan] b[əy] Safikürdski

TƏTİL VƏ NÜMAYİŞ

Türk Ədəmi-Mərkəziyyət "Müsavət" firqəsi tərəfindən böylə bir dəvətnamə buraxılmışdır:

Yoldaşlar, vətəndaşlar!
Əski imperator generalları əsirlikdən qurtaran millətləri rahat qoymaq istəməyirlər. Onlar təkrar hürriyətləri ayaq altına alıb, xırda mil-lətlərə əsirlik hazırlayırlar.

Denikin vətənimizi təhdid edir. O qara general bir tərəfdən başımızın altına yastığılayıb, digər tərəfdən da suyumuzun üstünü kəsmək, bizi can damarımızdan tutmaq istəyir. Bu qara qüvvət daha Tehrandə İkan başlarına "Quran" tutan məktəb uşaqlarına rəhm etməyən, Acara [Acaristan] ilə Lazistanda yıxmadığı, yandırmadığı xan-iman buraxmayan qanlı Lyaxovlarla bizi təslimə çağırır. Sanki biz də Lyaxovdan qorxacaq, hürriyət və istiqlalımızın müdafiəsinə candan keçən qəhrəmanlar deyil, namusunu ayaqları altına alan Xəlilovlər çıxaracağız.

Əvət, onlar öylə güman edirlər. Onlar düşüncürlər ki, Azərbaycan heç bir müqavimət göstərmədən hürriyət və istiqlal bayrağını öz əli ilə endirib, yerinə yüz ildən bəri bizim üçün bir zülüm və əsarət əlaməti olan çarizm bayrağını qaldırar. Fəqət Azərbaycan Hökuməti də, Parlamanı da dedi ki, bu olacaq iş deyildir. Hökumət kəndisində təpşirilən istiqlalı göz babəyi kimi qorumağa and içmişdir. Hökumətlə Parلمان vətəndaşları mübarizəyə, hökumət ətrafında birləşməyə çağırırlar. İndi söz millətdindir.

Bakı camaatı, bilkəssə Bakının hürriyətpərvər əməlləri [fəhlələri] hər zaman Azərbaycan xalqının siyasi pışrovları [öncüləri] olmuşlardır. Onlar bütün Azərbaycana bir fədakılar və səbat nümunəsi təşkil etyəlmədirlər. Paytaxt əhli vilayətlərə örnək olmalı, candan, başdan keçməyə mühəyyə [hazır] olması ilə onlarda ümumi bir qeyrat və fədakarlıq oyatmalıdır.

İştə, ey vətəndaş, ey vətəndaş! Bu gün sən bu vəzifəyi-həmiyyətin [namus borcunu, təəssübkeşlik vəzifəni] ifa etməlisan. Bu gün cümə günü, ayın 13-də mədan dairələri ilə şəhərdə ümumi tatil və nümayiş tərtib ediləcək. Bu nümayişlə xalq özünü Hökumət və Parلمان qərarı üzərində sabit durub, hürriyət və istiqlalımızın müdafiəsini tələb edəcək və gərək olduğu zaman hökumətin ilk dəvəti vəqə olunca canını dəxi hürriyət və istiqlal cananına verməyə bütün cahan qarşısında biət edəcəkdir.

Nümayiş tərtibi bərvəchiəti [aşağıdakı kimi] olacaq:
Cümə günü, iyun ayının 13-də 1919[cu ildə] Balaxanı-Suraxanı əməlləri şəhər saat 11-in yarısında şəhərə gəlirlər, Vağzal mey-dançasında və Mixaylov məktəbi qabağında keçərək Telefonni və Budaqovski küçələri Balaxanski küçədən keçib saat 12-nin yarısında Hürriyət meydançasında hazır olurlar.

Bəli-qorod [Ağ şəhər], Çornı-qorod [Qara şəhər] fəhlələri saat 10-da Sovet Svezd xəstəxanası qarşısında olan meydana yığılıb, oradan saat 11-də Telefonni, Milliynni, Malakanski, Budaqovski və Bırjevoy küçədən keçib saat 12-nin yarısında Hürriyət meydanında hazır olurlar.

Hamkarlar İttifaqları və siyasi firqələr şəhər saat 10-da Parapəta cəm olub, Kolyubakinski, Mariinski,Tarqovi və Morskov küçələrdən keçib saat 12-nin yarısında Hürriyət meydanında hazır olurlar.

Bibiheybat və Baylov Elektrik qüvvəsi meydanına cəm olub, oradan bulvara, naqliyyat işləri işçilərinə qoşulub Olqinski, Baryatinski, Mariinski və Bırjevoy küçələrdən keçib saat 12-nin yarısında Hürriyət meydanında hazır olurlar.

Morskov rayon saat 10-da Bulvara, "Fenomen" teatrosu qarşısına cəm olub, Bibiheybatdən gələnəri gözləyib, onlarla barəbar Hürriyət meydanına gəlirlər.

Dəmiryol işçiləri saat 10-da Vağzal meydanına cəm olub, oradan Telefonni, Budaqovski küçələri Hürriyət meydanına gəlirlər.

Biləcəri işçiləri saat 10-da Hürriyət meydanına cəm olur.

Yoldaşlar! Bu gün siz nümayişlərə iştirak etməklə vətənin müqə-dəratı ilə nə dərəcədə əlaqədar olduğunuzu göstərəcəksiniz.

Vətəndaşlar! Siz bu gün vətən müdafiəsinə həsr olunan bu nümay-işə iştirak etməklə müdafiə fikrinin nə qədər ümumi və vətəni bir fikir olduğunu hər kəsə bildirəcəksiniz.

Qoy bu gün milli bayraqları, müdafiə istəyən şüarları, milli nəğmələri və vətən nidaları ilə küçəyə çıxan əzmkar xalq göstərsin ki, Bakıda təslimə mühəyyə [hazır] deyil, son dərəcəyi-imkana qədər çarpışmağa hazır bükülməz bir haqq qolu və dönməz bir istiqlal üzü vardır.

Əvət, ey azərbaycanlı qardaş! Bu gün sən evindən, eşiyindən çıx, nümayişlərə iştirak et də de ki:

Yaqşın Azərbaycan!
Çarə olsun onun düşmənləri!
Var olsun müdafiə [müdafiə edən] və mübariz hökumət!

Markəzi Komitə

"DÜŞMƏN GƏLİYOR, MƏQSƏDİ İFNAYİ-VƏTƏNDİR!"

([Əbdüllaq] Həmid)

Əvət, gəlir. Bütün fəlakətləri ilə, zəncirləri ilə, süngüləri ilə gəlir. Məqsədi bizim gənc tariximizin səhifələrini qapamaq, yenidən bizi kəbuslu, qaranlıq gecələrə düşürməkdir. Gəlir, bütün hirs və tamahı ilə, bütün mərhəmətsizliyi ilə, vicdansızlığı ilə gəlir. Fikiri bizim açıq, müqəddəs düşüncələrimizi, duyğularımızı qoralamaq, "göz babəyi kimi qoruyacağımız" and içdiyimiz istiqlalımıza zərərələr endirməkdir. Lakin bizim istiqlalımıza qazdığı məzara bizmi ənəciyiz, yoxsa onu məğrur, kibrili başını endirəcəkdir! İştə bir sual ki, buna hər allahı qovğa və mərdlik meydanında sonuncu cavab verəcəkdir. Türk milləti bu kimi meydanlardan çox görmüşdür. Fəqət tarix şahid olsun ki, heç bir türk qövmü kəndi ixtiyarı ilə, qansız, ölümsüz düşmən ayaqlarına əyilməmişdir.

Tarix qənsiz olmur. Bu yalnız bizim başımızda görünmədi. Bütün bəşəriyyətin məhkum olduğu bir haqqıqdır ki, hüquq qansız müdafiə olunmayır. Biz də tarixdə yaşamaq istədiyimizdən, bu böyük qanuna itaət edirik. Fəqət yənə tarix şahid olsun ki, yərin qara Denikinin ordu-ları ilə başlayacağımız mübarizədə müqəssir biz deyiliz, bizi udməq istəyənlərdir.

Bu gün yənə türk qılıncı ilə şimal "meç"ni, türk zoru ilə mürtəce rus zoru müsəbiqəyə girişirlər. Birinin məqsədi əzmək, kəsmək, qəhr etmək, o birinin qayəsi hüddud və hüququnu müdafiə etmək, qəbul etdiyi qəsamə, etdiyi əhdə sadıq qalmaq. Əgər mübarizə yalnız bu iki məqsədin mübarizəsi olsaydı, bizim köksümüzü qabardan istiqlal və hürriyət fikrinin istila xülyasına əbədiyyən qalib gələcəyində şübhə qalmazdı. Lakin qovğa məslək mübahisəsi ilə deyil, sipərlərdə qurşun [güllə] və süngü ilə həll edilmək üzədir. Azərbaycan türkləri vətənləri-ni müdafiə edərkən yalnız bir şey düşünürlər ki, o da ya qələbə, yaxud şəərəfli bir ölümdür.

Aman, ya Rəbbi! Yənə qan, yənə qılnc! Kimə lazımdır bu yeni qovğa? Əlbəttə ki, yalnız cəsədlərin qanını soran qara qələlərə. Millətlərin namusuna təcavüz edən qara

qüvvələrə. Bu gün hürr və məsud yaşamağa başlayan ölkələrə yenidən top sadaları eşitdirmək, yenica dıft [cüt] və kotan arxasına keçmiş köylünü silah daşmağa məcbur etmək, babasının intiqamı üçün balaca yavrunu beşikdə məsum və mütabəssim [gülməyərək] uyurkun xəncərləmək qədər vicdansız bir cinayətdir. Böylə bir cinayətə yalnız Denikin kimi çarlar asitanını [kəndarını] öpməklə pərvəriş tapanlar [bəslənənlər] razı ola bilərlər.

Olson, kim olursa-olsun, yaxlaşıq, onu dəf etməliyiz. Bütün diplo-masi qüvvələrimizi sərf edəlim, müstəqil bir dövlət olduğumuzu, qayyumsuz yaşamağa haqlı olduğumuzu anlamaq istəməyənlərə sözlə anlatmağa səy edəlim. Qanə olmazsa, labüd qalaraq Turanın o aski fəsih [açıq], bəliğ [tasirli], polad lisanına, hər kəsi iqneyə müqtədir qüvvəyə qılınca müraciət etməli olacağı. O zaman bütün cəhəni-mədənliyyat (əgər haqiqədən mədənidirlərsə) bu yeni müsədimənin [toqquşmanın] məsuliyyətini çar qüvvələrinin öhdəsinə atsin.

Əvət, millətin qərarı qatı və tərəddüdsüzdür. Üzərimizə gələnlərlə son damla qanımıza qədər çarpışacağız. Qoy bizi məhv etsinlər də, sonra bizi bağlamağa gətirdikləri zəncirləri vətənimizin yalqın qayalarını təxsinlər. Qoy istiqlal müvərrixi [gələcəyin tarixişi] bizi yəzarkən "Denikina tabe oldular" deyə deyil, "Denikin onların cəsədləri üstündən keçdi" deyə yazsın. Əgər həpimiz doğrudan bu qərara gələrsək, əmin olalım ki, kibrili generalın macərəpərəstlərdən ibarət "ordusu" qarşımızda sühulətlə [asanlıqla] məhv olub xəm xəyalından əbədlilik əl çəkəcəkdir. Yənə aski idealımıza "əzm və səbat" əsasına sadıq qalalım. Bu əsas bizi əsarət və qulluq zindanlarından çıxarıb şəərəfli istiqlal bayrağı altına topladıgı ki, bu dəfəki bəklədiyimiz müx-ətirədən [təhlükədən] də müəffərr və qalib çıxaracağıdır. Gənc tariximiz bu birinci addımda bütün Azərbaycan vətəndaşlarını, gənclii-ixtiyarlı hüdduda görməlidir. Bəxin, vətənimizin pak, müqəddəs üfüqləri şübhə-lərlə "Yənə mi qara buludlar?" deyə sorur [soruşur]. "Xəyir, diyalım, qara buludlar gəlmədən əvvəl biz sənin üfüqlərini kəndi qanımızla qızardacağız." Diniaynız, göylərdən şahid babalarımızın ruhları "Silah başına!" komandası verir. Onu dinləməyən, naxəlav olmazmı?

Əvət, hər kəs kəndi qəlbini, kəndi imanını imtahan edə bilər. Hüddud pak uzaq deyildir. "Vətəndaş" adlanmaq istəyənlərə meydan açıqdır. Bəxalım, bu imtahandan nəsil çıxacağız? Məncə, mütləqə şəərəfli, mütləqə müəffərr çıxacağız.

*Mən na qu y am ya səməndər baş, ya pərvana baş
Çən bəfikri-suxtan ofadəyi mardana baş*

Əli Yusif

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

Cənubi Rusiyada
Cənubi Rusiyada Murman yollarını və Kolçak qoşunlarının hərbi etdiyi dairələrdəki dəmiryollarını təmir etmək üçün Amerikanın güclü dəmiryol dəstələri oraya əzimət etləmişdir [yola düşmüşdür]. Bu dəstəni iki Amerika kruvazeri [kreyseri] gətirmişdir.

Ruslar Parisdə
Parisdə 100 min nəfərdən ibarət olan ruslar qərar qoymuşlar ki, öz aralarından bütün bolşevikləri qovsunlar. Borisov tərəfindən nəşr edilən qəzetəyə bunlar külli miqdarda pul cəm etmişlərdir.

General Kolçak
İngiltərənin rəsmi mənbələrindən verilən xəbərlərə nəzərən, Rusiyanın hakimi admiral Kolçak çevirmə yol ilə tez bir zamanda Petroqrada yaxınlaşacaqdır. Eyni zamanda general Yudenic qoşunlarına mülhəq olacaqdır [qoşulacaqdır]. Bolşeviklər bəyan edirlər ki, Kolçakın Petroqrada gəlməsi ilə Müttəfiqlər onu Rusiyanın hakimliyində təsdiq edəcəklərdir.

Kiyevdə
Bolşeviklər tərəfindən nəşr edilən "Krasnaya armiya" qəzetəsi xəbər verir ki, Kiyev dairələrində kəndçilər Şura qoşunları aleyhinə üsyan qalxmışlardır.

Bolşeviklərin məğlubiyyəti
Kopenhagendan xəbər verirlər ki, estonların verdiyi məlumatdan anlaşılr ki, bolşeviklərin hücumu hər yerdə dəf edilmişdir. Altı günlük qızgın müharibədən sonra estonlar təzədən Rejeni işğal etmişlərdir. Bundan əlavə, Ballisburq da onlar tərəfindən alınmışdır. Düşmənlər həyəcənla qaçmaqdadırlar.

Sevastopol
Kopenhagen Sevastopoldan yazırlar. Ukrayna Şurası xarici kon-sulların hamısına əmr vermişdir ki, bilatəxir [darhal] Sevastopoldan çıxsınlar, zira onların hökuməti qəbul edilməmişdir.

SÜLH ƏTRAFINDA

Almanların tələbatı
Paris Rəsmi surətdə xəbər verilir ki, almanlar Müttəfiqlərə təqdim etdikləri əks-təklifdə bəyan edirlər ki, Müttəfiqlərin sülh müahidə-naməsi [sazişi] almanlar tərəfindən qəbul edilməyəcəkdir. Almanlar Müttəfiqlərdən əblukadan [blokadadan] xəsarətə düşdükləri üçün 12 bilyon [milyard] 850 milyon mark pul istəyirlər. Bu da əlbəttə Müttəfiqlərin tələb etdikləri məbləğə müqabilidir.

Daniels Bəhri Komitəyə [Donanma Komitəsinə] təklif etmişdir ki, 16 zirehli, 10 kruvazər inşaşı tərک edilsin, tainki böyləliklə Amerika Cəmiyyəti-Əqvama [Millətlər Cəmiyyətinə] etibarını izhar eyləsin [nümayiş etdirin]. Daniels əlavə etmişdir ki, dekabrın etibarən övza [vəziyyət] dəyişmişdir.

Müharibənin axırı
Berlin Milli Müdafiə Komitəsi qərar qoymuşdur ki, mütərikə əqd edilib də [təşəks imzalanıb da] Rusiya ilə ticarəti əlaqə başlansın.

Fiume məsələsi
Paris Rosadə olan fransız səfəri İtaliyaya təklif etmişdir ki, Cəmiyyəti-Əqvamın mandatı ilə Fiumeni 1923-cü ilədək idarə eyləsin. Bu vaxta qədər Fiumenin bir neçə ağaclığında cənubi slavlar üçün yeni iskələ [liman] inşa edildikdən sonra Fiume qətiyyən İtaliyaya keçə biləcəkdir. Bu təklifə görə, İtaliya bu barədə danışığa girişməyə rızasını vermişdir.

Berində protesto mitinqləri
Nauen Berlində iyunun 8-də təcavüzkarənə olan sülh müahidəsinin [sazişinin] əleyhinə böyük mitinq tərtib edilmişdir. Amerika, Misir, Hindistan, Türkiyə və Almanıya müstəmləkələrinin nümayəndələri nitq irad etmişlərdir [nitq söyləmişlər]. Bunlardan əlavə İran, Çin, Avstriya almanları, Saar və Reyn qitələri [bölgələri] nümayəndələri dəmit mitinq-də iştirak edib indiki müahidənaməyə protestolarını bəyan etmişlərdir.

Müttəfiqlər Şurası
Paris "Exo de Paris" qəzetəsi yazır ki, bu gün şəhər Klemanso, Lloyd Corc və Vilson yığışb Fransa, İngiltərə, Amerika arasında ittifaq əqd etmək üçün müzakirədə bulunmuşlardır. Bunlar sülh müahidənaməsi-ni müdafiə etmək qərarını çıxarmışlardır.

QƏZETƏLƏRDƏN

Türküstanda
Türküstandan gələnlər bolşeviklər tərəfindən Mərvin işğal edilməsi və orada olan əhvallar barəsində zeyidki [aşağıdakı] məlumatı verir-lər:

Mərv şəhəri Qırmızı qoşun tərəfindən mayın 21-də işğal edilmişdir. Şəhər təslim olmadan əvvəl əhaliyə təklif eyləmişlər ki, 3-4 saatda şəhərdən çıxsınlar. Əhalinin əksəri İrana əzimət eyləmişdir [yollan-mışdır]. Şəhərdə qalanların çoxlarını dəbravollar [könlüllər] atböldür-müşlərdir. Bunların arasında İran və Gəncə quberniyasından gələn daş-naqlardan vardır. Dəbravollar şəhərə vərəqələr tökmüşlərdir. Bu vərəqələrdə denilir ki, Bakı və Tiflis dəbravollar tərəfindən işğal edilmişdir. Ona görə də bir çox fərarilər [qaçaqlar] Bakıya gəlməkdən imtina etmişlərdir. Əhali Mərvdən qaçdıqda, Qırmızı qoşunlar türk dilində vərəqələr tökərək əhaliyə tövsiyə edirmişlər şəhərdən qaç-masınlar. Çünki onlar kimsəyə əziyyət etməyəcəkdir. Amma dəbravol-lar intiqamından qorxaraq bir çoxları şəhərdə qalmağa cəsərat etməmişlərdir.

Mayın 24-də Şura qoşunları Aşqabadın 40 verstliyində olan Qoçan mövqifini [stansiyasını] işğal etmişlərdir. Şura qoşunlarının təcavüzünə davam etməyən [dözməyən] dəbravollar qaçırlar.

Aşqabadi daxi eyni zamanda dəbravollar taxliyə edib Təzəşəhərə gəlmişlərdir. Mərv şəhəri məşhur Türküstan camaat xadimlərindən Kazim bəyin təhti-idarəsində [idarəsi altında] 6 min Qırmızı qoşunlar tərəfindən mühafizə edilir.

Dəbravollar Bakı zabiti Axnazaryanın təhti-komandasında olur-muşlar. Bunlar qabaqlarına gələnəri atıb öldürürlər. Mərv ilə Aşqabadda yalnız müsəlmanlardan 6050 nəfər olan vardır. Dəbravollar arasında sabıq zabitlər və daşnaqlar vardır. Bir çox daşnaqlar pişəzvəqt [qabaqcadan] öz vətənlərinə getmişlərdir.

VÜKƏLA ŞURASINDA [NAZİRLƏR KABİNETİNDƏ]

Maliyyə nazirinin yeni 100 rubləlik buraxılması haqqındakı məruzəsindən sonra qət edilmişdir [qərarə alınmışdır]:
Maliyyə nazirinə yeni 100 rubləlik buraxılması təpşirilsin.

- Posta və Teleqraf nazirinin yeni post markaları buraxılması haqqındakı məruzəsindən sonra qət edilmişdir:
Post və Teleqraf nazirinin məruzəsi təsvibə [bəyənilməklə], müvəqqəti olaraq 6, 9,11 nömrəli markaları qəbul etməli.

- Maliyyə nazirinin Gəncədə Dövləti Bank [Dövlət Bankı] şöbəsi güşədi [açılması] haqqındakı məruzəsindən sonra qət edilmişdir:
Məruzə təsvibə, təsdiqdən ötrü Macisi-Məbusanə idxalı təpşirilsin. O vaxtədək 20 milyonluq fondan Maliyyə Nazaratına məxaricət üçün istənilən məbləğin 1/12 hissəsi, yəni 43 933 rublə 33 qəpik buraxılsın.

MƏMLƏKƏTİMİZDƏ ƏSGƏRLİK HƏYATİ

-2-

Dünənkı məqəlamızda əhəlimizin əsgərliyi olan həvəs və iştiaqı [şövqu] və məmləkətimizin də xüsusi şü günlərdə əsgərə nə dərəcədə lüzumu olduğunu da bərtəsil [ətraflı] anlatmış idik.

Şimdi əsgərliyi bir vücd fərz edərsək, o vücdə bir ruh və ruha da heyət bəxs [etmək] lazımdır. Yəni vücudın idaməsi [davam etməsi] yek-digərinin müttəmmimi olan [bir-birini tamamlayan] ruh və bir də həyatla qaimdir [sabitdir] ki, bu üç şey də bir-birinə ətəmmi-mütəm-mimidir [bir-birini qüdsuz bir şəkildə tamamlayır].

Məsələn, vücdə hər haldə bir ruh lazım olduğu kimi, ruha da bir nəşeyi-həyat istər. Əsgərliyə də ruh verən, əsgərliyin ruhunu oxşayan, əsgərliyə məziyyət verən, verdiran, əsgərliyi irəli götürən, əsgərliyi mərtəbeyi-ülyəyə [ən uca mərtəbəyə] çıxaran və çxartdıran ruhu oxşanmış, təkəmmül eyləmiş [kamala çatmış] adamlardır ki, bunlar da vətənin gənc və münəvvərrül-əfkar [aydın fikirli] olan adamlarından ibarətdir. Demək ki, quru qəfəs halında olan bir vücdə böyləcasinə bir ruh verincə, olur ziruh [canlı] bir vücdə, yəni sağlam bir vücdə.

Bir vücdə həyat, yəni vücudu yaşatdıran şeylər ki bu da əsgərlikdə məlzəmə və mühimmatı-hərbiyyə [hərbi ləvazimat] və sair vəsəlitin əsbab və istikmalı [tamamlanması, müəmməl olması] olub, ləhül-həmd [Allaha şükür], bunların həpsi də bizdə əlaqəddər imkan [imkan daxilində] mövcuddur.

Türkiyədə sultanın sülaləsindən belə əsgərliyi olanlar [əsgərlik yaşı gələnlər] əsgərlik yazır. Nətakim, şahzadə Süleyman əfəndi mərhumun məxdumi-əliləri [böyük oğlu] əbdühalim əfəndi həzratları Balkan müharibəsində yarananaraq və yarasını tədavi etdirdikdən sonra təkrar müharibəyə gətdi. Türkiyə kimi əski və böyük bir hökumətin xanədani-cəllilihökmdarisinə [cəllali hökmdar ailəsinə] mənsub bir padşah övladı, bir şahzadə müharibəyə, əsgərliyə gedir və yara alırsa, bizim mühitimizdə bunlardan əsil, bunlardan nəcib və bunlardan mötəbər bir babanın övladı bulundugunu təsəvvür etməmişirəm.

Ancaq əsrə bir fürsət alınıza keçmişdir. Bunu sui-istəmal [sui-isti-fadə] etməmək və bu fürsəti alınızdan qaçırmaqma, Denikin istibdadı altına girməmək üçün ümumiyyətlə silaha sarılmalıyız. Hər dərliü mihən və məşəqqə [çətinlik və məşəqqətlərə] köks gərməliyiz. Bir daha o boyunduruğun altına girməməliyiz. Zira bir millət və hökumətin idameyi-həyat və haqqı-hakimiyyətə malikiyyəti əzm [ü] cəzm ü səba-tə [əzmi, qərarlı və mətənətli olmağa] və süngümüz ədədinə vabəstədir [bağlıdır].

Bəs sənədən bəri xanasindən ayrı, ata-babasıdan, çoluq və çocuğundan uzaq və qürbət əlindəndə hər növ məhrumiyyət qarşısın-da, hər növ səfələtə məruz və hər dəqiqə həyat və məmāt [ölüm] təhlükəsinə məhkum, qanlı k

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1919-cu il 13 iyun (Cümə axşamı günü) tarixli 203-cü nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

Bu gündə zərrə qədər təərəddüd, zərrə qədər qeyrətsizlik nəticəyi-ələməsindən mütvəəllid [kədərlə nəticəsindən doğulan] bir sui-təsirin, maddi, mənəvi və vicdani bir məsuliyyətin tərəttüb etdirəcəyi [meydana çıxaracağı] olan müstəlzim [lazımlı, lazım gələnl] cəzani yalnız maddi bir qanun və maddi bir mühakimə əmr etməyir! Ya? Bunu vicdani bir qanun və vicdani bir mühakimə əmr edir! Zətan daimi surətdə vicdanına məhkum olmamağa çalışanlar üçün ötdən bəri vicdan və insafından böyük bir mühakimə olmadığından dolayı, bu da doğrudan-döğruyə böyük alçaqlıq və böyük qeyrətsizliklə təhməti hökm edir [böyük alçaqlıq və böyük qeyrətsizlikdə təqsirləndirilmək hökmünü verir]. Daha doğrusu, vicdanına millət və millyyətinə məhkum olanlar, alçaqlıq, türkəsi namussuzluqla müttəhimdir.

Haqqül-insaf, haqqül-vicdan mülahizə edən [insaf haqqını, vicdan haqqını nəzərə alan, insafı və vicdanlı] bir insan müddəti-həyatının ən əziz qismi olan gəncliyinin bir-iki sənəsinə əsgərliyə həsr edərsə, o insanın insanlığına, vücudunun da qiymətinə xələl gəlməz və biləks [əksinə], maddi-mənəvi, haqqi-dünyəvi və üxrəvi [bu dünyaya və axirətə məxsus] şəraf və saadətli ikmal edilir [kamilləşər, təməmlənər]. Bununla bərabər, bir adam ölüm təhlükəsini və əsgərlik şəfələtini qələ alaraq [nəzərə alaraq], ölməyəyim deyə müharibəyə getməkdən, səfəlat çəkməyəcəyimi deyə əsgər olmaqdan çəkinərsə, böylə vəhi [bəş, mənasız] bir mülahizə qarşısında bulunan bir adamın aqibəti vəxə-imdir [qorxuludur]. Az zaman keçmədən ölməyə və səfələtdə düşəriyətə məhkumdur. Hər kim ki, əsgərlikdən qaçarsa, mütləq bir xəstəliyə giritlər olacaqdır. Əsgərlik xidmətində təməruz edən [özünü bəxtəliyə vuran], yəni yalandan xəstə olan, haqqıqat xəstə olacaqdır. Əsgərlikdən qurtulmaq üçün kəza [həmcinin] müharibədə də böylədir. Ataş xəttində qurşundan saqınan, canından, ölümündən qorxan mühaqqəq [mütləq] qurşuna hədəf olacaqdır.

Əlhasıl, bunlardan qaçan iflah olmaz [qurtulmaz, salamat qalmaz]. Bunlar qəti və mütaəddid təcarübə [çoxsaylı təcrübələrə] sabit və insanəyanlar üçün də təcrübəsinə vərmaq qolaydır. Əsgərliyin məziyyəti [üstünlüyü], əsgərliyin ülvyyəti və məmləkət və millətlə olan lüzum və əhəmiyyəti haqqında olan mütləim [fikirlərim] iki-üç məqalə ilə bitməz. Cənabi-Haqq əhsan edərsə, bir sırası gəldikdə sövqiyyəti-əsgəri namindən acizənə olaraq təlif edəcəyimi [qələmə alacağımı] olan kitabımda əsgərlik xüsusunda uzun-uzadıya bir mütləla xərd edəcəyəm [fikirlərimi ifadə edəcəyəm]. Şimdilik bizə lazım olan şeyi, şimaldan bir kabusi-əlim [əzəbli kabus] kimi çıxan bir qara bulud və o buludun altında ucan yirtici bir şahin quş təpəminiz üstə qonmaq və buluddan üzərimizə çökmək istəyir.

Ciddi bir təşəbbüsümüzlə mühitimizdən şəms tülü edər də [günəş doğar da] və bu ziyəvi-şəmslə [günəşin işığı ilə] o şəmsin xütüti-şüası [şüasının xətləri] şimala doğru əks edincə bittəb [təbii olaraq] üzərimizə çökmək fürsətini gözlətməkdə olan o qara bulud övni-Bəri [Allahın köməyi] ilə zəil [yox, məhv] və şahin də dəf olacaqdır. Böylə təhlükəli bir zamanda tədbirli bulunmaqdan məqsəd övrət və uşaqlarımızı ayaq altında qoymamaq, millət və millyyəti və istiqaliyyətimiz üçün çalışmaq xüsusunun mədülü [mənası, məgzi] olan əmal və əfəlin [arzuların və əməllərin] təbqi və yeganə hədəfi-məqsəduumuzun təyini, yənə övrət və çalışımızı ayaq altında qoymamaq məqsədinin təmini və tərvici [rəvac verilməsi] keyfiyyətdir.

Millət və millyyətinə, hürryyəti və istiqaliyyəti ilə haqqi-hakimiyyətinə və mühafizəyi-mövduyyətinin təmininə sarılan bir millət heç bir vaxtda təərrüz [hücum] və təcavüzə məruz qalmaz, millət və millyyətinə ayrılmaz və ayrılmayacağına da Cənabi-Haqq şahidi-adildir [ədələti bir şahiddir]. Şu qədər var ki, "tələbnə və cəddənə" hökmi-cəllilinin mənayi-fəyyazına nəzərən [uca hökümünün bərkətli mənasına müvafiq olaraq], tədbirdə qüsür etməmək, iğfəlatə [qəflətə] qapılmamaq, əz uyqu uyuyub və çox çalışmaq da şərt olub Bağdad tənbəli kimi ırxa üstünə yatmaqla deyildir.

Çubuqçuzadə Yusif Camal

BAKI XƏBƏRLƏRİ

Əslihə tutulması
Sırağğun Parapet qarşısında olan erməni kəlisəsi [kilsəsi] altında olan anbardan külli miqdarda ləvazimat, saldat əlbisələri, xəstəxana mühimməti gizləndiyi kəşf edilmis və axtarış əsnasında bir çox əslihə [silahlar], pulemyot, külli miqdarda patron və qeyriləri tapılmışdır. Həmin əşya və ləvazimat arabalarla kəlisədən başqa, bir yerə aparıldıqda görüldü lazımi yerinə bildirilmişdir. Bundan əlavə, Suraxanski küçədə xəzinəxana yənnəndəki bir anbarda dəxi külli miqdarda əslihə, tüfəng, patron və qeyri patlanğıc şeyləri tapılmışdır. Şeylərin hamısı zəbt edilmişdir.

Səfərbərlik
Əhvali-hazirədən dolayı yeni əsgərlər dəvəti müvəffəqiyyətli surətdə davam etməkdədir. Hər gün Bakı qəzası kəndlərindən külli miqdarda cavanlar kamalişövc və həvəslə dəstələrlə nəğmələr oxuduqları 6-dək Əxzi-əsgər [Hərbi çağırış] idarəsinə gəlib, oradan nəqəlnik idarəsi qarşısına gedirlər. Küçələrdən keçdikdə bir çox camaat onları alqışlayıb yola salırlar. Ələlümün [ümumiyyətlə], axır vaxtlar cavan əsgərlərdə böyük təəssüb və vətənpərəstlik hissi oyandırmış ki, bunu səmimi surətdə təqdir və təbrik etmək qeyri-mümkündür.

General Xəlilov[un] qardaşının tövfiqi
Dağıstanda böyük xəyanətlərdə bulunub və camaat tərəfindən ölümünə qəsd edilən general [Mikayıl] Xəlilovun qardaşı neçə gün bundan əqdəm [qabaq] Bakıya varid olmuş [gəlmis] və burada hökumətin binağüzərliyi [sərəncamı] ilə sırağğun təhərrı polisfi [axtarış polisi] tərəfindən tövqif [tutulmuş] və həbs edilmişdir.

Ağa bala Quliyevin tövqif edilməsi
Sırağğun bazarda Bakı tacirlərindən olan məşhur Ağabala Quliyev müfəttisinə [araqarşıdırən] sözlər söylədiyi üçün camaat tərəfindən döyüldü və nəhayət polis tərəfindən tövqif [tutulmuş] və həbs edilmişdir. Quliyevin böylə hərəkəti camaatın böyük bir nifrətini mövcub [nifrətinə səbəb] olmuşdur. Quliyev aqıqdanacağı hökumətin əleyhinə və Denikin ordusunun lehinə olaraq təbliğat və təşviqatda bulunmuş.

Artistlər arasında
Hacıbəyli Qardaşları Müdiriyyətinin ümum artistləri vətənimizi təhdid edən Denikin təhlükəsi münasibətlə fəvqəladə iclasa cəm olub qərar qoymuşlar ki, lazım olan vaxtda şəhərin əmnü əsayişini [təhlükəsizlik və əsayişini] saxlamaq üçün bir xüsusi könüllü dəstəsi təşkil etsinlər. İşbu könüllü dəstəsinə bütün şəhər nəvəskarları, qanuna görə əsgərliyə düşməyən əilə pərəstərləri [himayələrində əilə olanlar], cavanlar, 30 yaşından 50 yaşına qədər ziyallırlar və müəllimlər qəbul olunurlar. Könüllü dəstəsinə yazılmaq istəyənlər cümə günü, iyunun 13-də təfəssil saat 4-də Şah məscidinə müraciət edə bilərlər. Bundan əlavə, təfəssil üçün Qubernski küçədə 43 nömrəli evə müraciət etməli.

Həbsdən azad
Bakı qalabəyisinin binağüzərliyinə [sərəncamına] görə, neçə gün bundan əqdəm [qabaq] oğlanlarını gizlətməkdə müttəhim və Mərkəzi Həbsxanada həbs edilmiş olan Bakı sakinləri Hacıpaşa Ağababa oğlu və Ələkbər Məşhədi Nəcəf oğlu oğlanları yenidən əsgərliyə gəldiklərindən həbsdən azad edilmişlərdir.

Pristav və müavinindən şikayət
Bakıda sükunət edən [yaşayan] Malışev qubernatora bir ərizə verərək məlum etmişdir ki, 4-cü uşastok pristavı Kəri mbəyov və müavini Axundov kəndi xidmətlərindən sui-istifadə edərək bir çox şikayətcilərdən rüşvət istəyirlər. Qubernator həmin şikayəti təhqiq etmək üçün qalabəyinə [komendantə] göndərmişdir.

Teleqraf xəttinin qırılması
Posta və Teleqraf İdarəsi Bakı qubernatoruna məlum etmişdir ki, Keşlə ilə Biləcəri mövqifləri [stansiyaları] arasında olan teleqraf xətti naməlum şəxslər tərəfindən qırılıb və bundan naşi [buna görə], Tiflis ilə Bakı arasında teleqraf müxəbirəti [rabitası] kəsilmişdir. Mühəssisləri axtarmaqdan ötrü qubernator tərəfindən ciddi tədbirlər ittixaz edilmişdir [tədbirlər görülmüşdür].

Tövqif və həbs
Bakı qalabəyisinin binağüzərliyinə görə, Bakıda sükunət edən Qurbanov və Şvərs ümumi əsayışı pozmaqda müttəhim edilərək bir ay müddətinə həbsə alınmışdır.

Klubun qapanması
Qalabəyinin binağüzərliyinə görə, Bakıdakı "Ermitaj" klub külli miqdarda qumar oynanmasına icazə verdiyi üçün qapanmışdır.

On milyon istiqraz
Məclisi-Məbusan tərəfindən qərarədd edildiyinə görə, Hökumət Bakı Biləcəri İdarəsinə on milyon manat miqdarında istiqraz [borc] buraxmışdır.

Şirvan-Kürdəmir
Posta və Teleqraf İdarəsi xəbər verir ki, Bakı-Şirvan-Kürdəmir arasında posta və teleqraf müxəbirəti [rabitası] başlanmışdır.

Fəhlə heyətdən
İyunun 9-da Balaxanada Türk ƏdəmiMərkəziyyət "Müsavət" firqəsinin mərkəzi şöbəsinin ümumi iclası vəqə olmuşdur. İclasda ümumi mədən dairələrini[ndən və yaxın kəndlərdən nümayəndələr hazır olaraq Könüllü ordunun Dağıstan və Azərbaycan üzərinə qəsd və hərəkət etməsi məsələsi müzakirə edilmişdir. Bir çox müzakirədən sonra, iclas Bakı və ətrafı müsəlman əmələlərinin var qüvvələri ilə və son nəfəslərinə qədər qara irticai [mürtəcə] qüvvələrlə çarpışib Azərbaycan istiqaliyyətini hər bir təhlükədən müdafiə və mühafizət edəcəkləridir.

Türk müəllimlərinin ümumi iclası
Həziran [iyun] 13-də, cümə günü axşam saat 5-də Şah caddəsində, Üçüncü əli-ibtidai maktəbində türk müəllimlərinin ümumi iclası vəqə olacaqdır. Heç kəsə xüsusi vərəqə və davətnamə göndərilməyəcək. Buna binaən [buna görə], həminin şü elan ilə kifayəlanıb gəlməsi rica olunur. Əgər saat 5-də üzvlərin əz gəlməsindən dolayı məclis baş tutmasa, saat 6-da həman gün ikinci iclas hər nə qədər üzv olmuş əsə, qanuni hesab ediləcəkdir. Məsələlər mühüm olduğuna görə, həminin gəlməsi vacib və ələzmdir. Şunu da əlavə edirik ki, bu, tədris sənəsinin axırınıcı ümumi iclasıdır. İclasda Dağıstan müəllimlərinin nümayəndələri məruzə oxuyacaqdır.

İttifaq idarəsi

İstehlak Cəmiyyətində
Bakı İstehlak Cəmiyyəti CəmiyyətiXeyriyyəsi bununla cəmi üzvlərinə elan edir ki, bu iyun ayının 15-də saat 5-də cəmiyyətin ümumi iclası vəqə olacaqdır. Hamı üzvlərin gəlməsi rica olunur. Kraynı Krivoy küçə, Birinci Kantapinskinin küncündə, nömrə 120.

Yeni Maarif naziri
Səbiq Dağıstanlılar Cümhuriyyəti Maarif naziri Şahsüvarov Azərbaycan Cümhuriyyəti Maarif nazirliyinə təyin edilmişdir. Şahsüvarov həzratları dünəndən etibarən öz vəzifəsi ifasına şüru etmişdir [başlamışdır].

Aşqabadın süqutu
Şəhərdə dövrən edən şayiəta [şayiələrə] və Təzəşəhərdən qaçanların dediklərinə görə, sırağğun Aşqabad bəşvəliklər tərəfindən işğal edilmişdir.

Fəhlə Konfransının divan irəyasəti tərəfindən
Fəhlə yoldaşları! Bakı Fəhlə Konfransının divanı-rəyasətinin qərarına görə, bu gün iyun ayının 13-də, sübh saat 8-dən axşam saat 6-dək ümumi tətill elan edilir. Bu gün hamı əmələlərin borcudur ki, var qüvvələrini sərf edib və qırmızı bayraqlar altına cəm olub öz qüvvələrini düşmənlərinə, xarici və daxili əks-inqlabçılara göstərsinlər. Nümayişlərin üsulu elənnamələrdə göstəriləcəkdir. Əmələ Konfransının divanı-rəyasəti

Bələdiyyə İdarəsində
Neftçilər İttifaqı Bələdiyyə İdarəsinə müraciətan məlum etmişdir ki, Bələdiyyə İdarəsi firmalar tərəfindən veriləcək vergilərin verilmə[məsi] təqdirində onlara 12% əlavə təyin edirmiş. Halbuki firmalar şimdiki mal mübadiləsi olmadığından naşi [olmadığına görə], faqət [sədəcə] hökumət tərəfindən verilən istiqrazla [borcla] öz işlərini aparırlar. Hökumət isə, Bələdiyyə İdarəsi vergiləri üçün firmalara borc vermayır. Binaənileyh [ona görə], vaxtilə-vaxtında vergilər verilməzsə, onlardan əlavə alınmasın.

Bələdiyyə İdarəsi Məsai Nəzarətinə [Əmək Nazirliyinə] müraciətan məlum etmişdir ki, Bələdiyyə İdarəsi tərəfindən məsai borsası [əmək birjəsi] təsis edilmişdir. Bələdiyyə İdarəsi xəzinəsinin fəna əhvalından naşi rica edilir ki, həman borsa məxaricətinin şəhər əhdəsindən dövlət əhdəsinə götürülməsi haqqında Vükəla Şurasında [Nazirlər Kabinetində] məruzə verilsin.

ZİYALILAR İTTİFAQINDA BİR GÜN

Bu gün Azərbaycan mühitində tək bir duyğu, tək bir düşüncə hökməndir: Bir asri mütacəviz [bir əsrdən artıq] illərdən bəri həsrət və iştiyaqla [şövqlə] basladiyi hürryyəti və istiqlalına qovuşaraq onu çilgən, pərəstişlər bir aşiq qışqanclığı ilə, hirs [tamah] və iştahə ilə parlayan yabançı gözlərdən saxlamaql! Əvət, hər guşədə əlində silahlə əsgəri təlim yapan kiçik yəvruqların, kümə-kümə təlim meydanlarına qoşan gənc, ixtiyar adamların, ziyalı məclislərin, bütün məhafilin [dairələrin] səmimi təzahürlərinin ruhu bu tək bir andişədən doğmuşdur. Gənc Azərbaycanın qəlibi bu günün təhlükəsini hiss etmiş, əhəmiyyətini təqdir etmiş, qorxunc bəlani tərd etməyi [qovmağı] yeganə qayə edinmiş... Həqiqətan, bir millət böyük bir fəlakət, qorxunc bir təhlükə qarşısında bulunduğu zaman fərdlərin ruhunda yalnız milli bir şəxsiyyət yaşar, bütün ruhlarda bu milli şəxsiyyəti idamə etmək [davam etdirmək] arzu və iştiyaqndən [şövqündən] başqa bir hiss qalmaz. Bu həngəmdə [bu zamanda] fərdlər özlərini deyil, yalnız millətlərinin istiqaliyyətlərini düşünərlər. İştə, bütün qəlibləri bir qəlb yapan bu böhranlı dövrə, bütün iradələrin susaraq ümumi bir iradənin hakim olduğu bu həngəmə [bu

zaman] müqəddəs "İlqah"lar [aşlamlalar, peyvəndlər] dövrəsidir... Binaənaleyh [ona görə], bütün fərdlərin müfrıt, qələyanlı, şadid [ifrat, coşğun, şiddətli] bir həyat yaşadıqları bu anlarda onların ruhları üzərində yapılacak ictimai, məfkurəvi təlqinlər əbədi, layəmət [ölüm-süz] qüdrəti haizdirlər [daşıyırlar].

Bu böhranlı anlar, millətləri səadətə isal edən [çatdıran] bu xəliq qüvvətlər ciddən nə qədər qiymətlidir. Məfkurələrin doğduğu bu anlarda bütün mütefəkkirlər, ədiblər, şairlər, ziyallırlar onu başlərlər. Ən məqul [əğılabatan] vasitələri ararlar, bularlar, yəni ictimai həyatı tənzim edərlər [nizamlayarlər].

İştə, biz bu gün o böhranı dəmləri yaşayırsız və həpimiz bizi müqəddəs və yüksək məfkurəmizə isal edəcək [çatdıracaq] böyük qüdrətin "istiqlalımız" olduğunu bilərək, uğrunda pək böyük fədakarlıqlar yapmağı atəşli, hummalı bir surətdə [çilgünlüqlə] təşəvvür edirik.

Hər yerdə və bilkəssə Ziyalılar İttifaqının şəyani-şükran [təşəkkürə layiq] olan 9 iyun iclasının təzahüratında görüldüyü üzrə hiss, həyəcan və eşq içində və pək ülvi bir həsniyyətlə çalışmaq istəyirik. Faqət qardaşlarım, etiraf edəlim ki, həpimiz hiss və həyəcanın təhti-təsirində [təsiri altında] şaşırır kimiyyiz. Məfkurələrimiz bir, amma onun istəhsalı [əldə edilməsi] üçün təyin etdiyimiz vasitələr nöqsəndir, təmini-məqsəd edəmməz. Binaənileyh, bəndənin məfkurəmizi ancaq şu iki qüvvətlə istəhsal edəcəyimizi qanəyəm: fikir və barut! Yəni dimağı [baş] işlədələrək və qan axıdaraq!

Hərbi millətlər üçün məşum bir zərurətdir. Biz də dərhal hərbə hazırlanmaq məcburiyyətindəyız. Hazırlanmaq gərəək hökumət, gərəək millət tərəfindən bəzi təşkilat yapılmaqladır. Hökumətin təşkilatı, müəssisəti ona aid, müəyyən və sabitdir və ordu hər halında bulunduğu zaman qonaqlar [imratərlər], anbarlar, xəstəxanalar və sairə kimi mənzil təşkilatı ilə əsgəri baslar, şafayab ədalət [sağaldar]. Faqət bu müəssisəti-rəsmiyyə [rəsmi qurumlar] na kafidir [kifayət etməz]. Millət tərəfindən bu rəsmi təşkilatı təqviyə və itmam edəcək müəssisat [gücləndirəcək və tamamlayacaq qurumlar], əzcümə [o cümlədən] Müdafiyyəi-Milliiyyə [Milli Müdafiə], Hilali-Əhmər [Qırmızı Aypara] cəmiyyətləri təşkil edilməlidir. Müdafiyyəi-Milliiyyə sarvatlıılardan, xeyir əshabından [xeyir sahiblərindən] para toplayaraq, sənətkarlar yığaraq özünə tabe sənətxanalar, emalatəxanalar vücudə gətirər və əsgər üçün yazlıq, qışlıq paltar, içlik tikdirər və xaricdən toplar, əsgərə, cəbhəyə hədiyyələr göndərar. Hilali-Əhmər də bir şəhərin yaxud şəxslərin verəcəkləri paralarla xəstəxanalar təsis edər, xəstəbaxıcıları yetişdirər, əilə və övladı-şühada [şahidlərin əilə və uşaqları] üçün eytamxanaları [yetimxanaları], aşxanaları vardır.

İştə, millət bu təşkilatı vücudə gətirərək yardım etməklə bərabər, Azərbaycan istiqilalı təhlükəyə düşürəcək hərəkətdə bulunan hər şəxs, düşməna acentəlik edənləri, yalan xəbərlər çıxaranları, əsgərlikdən qaçanları dərhal və biləmərhəmat [rəhm etmədən] hökumətin üzvlərinə xəbər vermək, fərdlər arasında sarsılmaz məhəbbətlər təsis etmək, düşkünlərə və bəkəslərə şəfqət və mərhəmət hissələri oyandırmaq kimi ən müqəddəs vəzifələri fərdən [fərd olaraq] yapar. Faqət məəttəəssüf [təəssüf ki], hənuz ictimai həyatdakı vəzifələrinin əhəmiyyətini təqdir edəmməyən bəzi əfradı-milləta [millətin bəzi fərdlərinə] bunların qüdsiyyətini öylə bir surətdə təlqin etməli ki, ən əziz və ən təbii hərbi vəzifə bilsin. Bunun üçün şimdiki zamanlar əslə qəçirilməyacaq fürsətlərdəndir.

Binaənileyh, ziyalı qardaşlarım, Müdafiyyəi-Milliiyyə, Hilali-Əhmər təşkilatına başlamaqla bərabər, qüdsi fəzilətləri təlqih [aşılmaq] və təlqin üçün xalqa konfranslar verməliyiz. Həpimiz konfranslarımızda sabit bir səciyyə, qüvvətli bir imanla yalnız istiqlalımız düşünnəliyiz.

Hasan M. oğlu

GÜRCÜSTANDA

Könüllü orduya mühimməti-hərbiyyə aparılməsi Gürcüstanda qadağan edilmişdir
Gürcüstan Hökuməti Gürcüstan dairəsindən Könüllü ordu üçün mühimməti-hərbiyyə [hərbi ləvazimat, sursat] aparılmasını qadağan etmişdir. Gürcüstan Cümhuriyyətinin zirehli qatərləri bu binağüzərliyə [sərəncamə] əməl edilməsini təqib edirlər. İndiyə qədər Qarsdan göndərilən bir neçə vəqon patronu tutmuşlar.

Gürcüstan həyəti İtaliyyə gedəcəkdir
Bir para əhəmiyyətli siyasi və iqtisadi məsələləri məhəllində [yerində] həll etməkdən ötrü bu yaxın vaxtlarda İtaliyyə Gürcüstandan xüsusi bir heyət gedəcəkdir. Heyətin kimlərdən ibarət olacağı hələ məlum deyildir.

Çxeidze və Seretelinin məktubu
Parisdə bulunan Gürcüstan sülh heyəti üzvləri [İrakli] Sereteli və Çxeidzedən bu məzmununda məktub alınmışdır. Məktubu eynilə dərc etmək mümkün olmadığından, bəzi yerlərini yazırız.

Nümayəndələr yazırlar ki: Gürcüstan istiqaliyyətinin təsdiq olunması məsələsi üçün nərayə müraciət ediriksə, bizə artıq dərəcə həsən-təvəccüb göstərirlər. Biza deyirlər ki, Gürcüstan istiqlalının təsdiq edilməsi məsələsi o qədər aşkardır ki, onun qəti surətdə həll edilməsi heç bir mübahisəyə bəis olmayacaqdır. Faqət həlalilik Konfransda xırda millətlərin müqəddəratı məsələsi müzakirə edilməmişdir. Nümayəndələr axırda əlavə edirlər ki, Gürcüstanın daxili təşkilatı mühafizə edilməlidir. Gürcüstan istiqaliyyətinin təsdiqi məsələsində Parisdən heç bir xətrə [qorxu, təhlükə] yoxdur.

TEATRO VƏ MUSIQİ

Zamanın əhəmiyyətini və teatrın baxşusu [xüsusi]ə bu günlərdə camaata qarşı mənəfatını nəzərə alaraq, bundan belə əhya günlərindən başqa hər həftə cümə günləri Hökumət Teatrosunda teatro tamaşaları göstəriləcəkdir. Bu gün, cümə günü, axşam həman teatrodə Üzeyir bəy Hacıbəyli cənablarının yazmış olduğu "O olmasın, bu olsun" operettası mövqeyi-təməşaya qoyulacaqdır. Təməşə axşam saat 8-də başlanacaqdır. Biletlər teatrın kassasında satılmaqdadır.

İZHARİ-TƏŞƏKKÜR

Gəncə vilayəti Türk Müəllimlər və Mütəəllimləri İttifaqı hümməti ilə 1919[cu il] mayıs ayının 23-də 25 sənəlik xidməti-acizənəmə məkafat olaraq tərtib verilmiş yubileyəyə iştirak edib uzaqdan yaxından, bizzat yaxud bilvasitə bəndənin haqqında lütf buyurub təbrik edən, hədiyyə əta qılan müəssisələr, cəmiyyətlər, firqələr, ittifaqlar və qeyrilərinin həsntəvəccöhlərinə qarşı səmimi təşəkkürlər edirəm. Ələxüsüs Heyəti-Vükəla Rəyasəti, Parlamən Heyəti-Rəyasəsi və Maarif Nəzarəti cənabi-əlləri tərəfindən təbrikən sarəfrəz olduğumdan naşi [təbrik edilməklə başım uca olduğu üçün] ərzi-əhtiram və izhari-təşəkkür edirəm.

Yubileyəmin tərtibinə səbəb olan Gəncə Müəllimlər İttifaqı ilə Bakı Türk Müəllimlər İttifaqı, Şəki Türk Müəllimlər İttifaqı, Ərəş Türk Müəllimlər İttifaqı, QazaxTürk Müəllimlər İttifaqının nəzər-diqəti cəlb edəcək dərəcədə yubileyəmə iştirak edib bəndəni məmnun etmələrinə məduyun [minnətdar] olmaqla, təşəkkürlər edirəm.

Öylə fəvqəladə surətdə şənlük günü Azərbaycan istiqlalımızın feyzi olmaqla, digər müəllim arxadaşlarım üçün də təşviq və tərgib [həvəsləndirici və rəğbətləndirici] idi. Əlbəttə ki, müəllimlik təqdir olunarsa, maarifimiz tərəqqi tapar, maarifin irəliləməsi ilə istiqlalımız paydar [paydar] olar. Cənabi-Haqdan istiqlalımızın sənələrcə yaşaması ilə, onu yaşatmağa birinci əmil olan müəllim arxadaşlarımızın müvəffəqiyyətlə yaşayıb məsud olmalarını dilərim.

Abbəsəzadə Abbas

Doktor Musa bəy Rəfiyev
Daxili əmrəza [xəstəliklərə] düçar olan naxoşları qəbul etməyə başlamışdır. Səhər saat 9-11-ə kimi. Axşam saat 5-7-yə kimi. Ünvan: Armyanski, nömrə 15. Telefon 16-80.

b-37

Arvad dış həkimləri
Z. A. Şexter və xanım
Dişlər ağrısız çıxarılır. Qızıl qapaq, qazma və hər növ qayırma dişlər. Dişin yaxşı qayırılması təmin olunur. Kənardan gələnlər üçün tezliklə görülür. Qiymətlər münasibdir. Qəbul olunur səhər saat 9-dan 2-yədək, axşam saat 4-dən 7-yədək. Voronovski küçə 17 nömrəli evdə, paradni qapıdan.

8753

Bəhri-Xazar İstehlak Cəmiyyəti
"Kooperatsiya" müalicəxanası
Hər növ naxoşluqlar qəbul olunur. Müalicə haqqı üzvlərdən 4 rublə, qeyrilərdən isə 6 rubla. Bolşoy Morskoy küçə, Tarqovinin küncündə Həsənovun evində, yolu Bolşoy Morskoydan. Telefon nömrəsi 26-90. Əm razı-daxili iyya [daxili xəstəliklər] 9-11 Balayan Mədə naxoşluğu 12-2 Mejebovski; 4-6 A. Seyidov Əmrəzi-əsəbiyyə [aşab xəstəlikləri] 12-2 Şmirqeld Carrahiyyə 9-11 Sənder Uşaq naxoşluğu 9-11 Rabinoviç; 4-6 Bron Arvad naxoşluğu və məmaliq 9-11 Pines; 12-2 arvad həkimi Şapiro-Rotman; 4-6 S. Seyidov [a] Dəri və zöhrəviyyə 9-11 O. Şamkoryan; 12-2, 4-6 Pernik Göz naxoşluğu 9-11 Cəfərov; 4-6 arvad həkimi Qeqamyan Qulaq və boğaz ağrısı 12-2 B. K. Finkel şteyn; Diş ağrısı 9-11 Suşon-Sivkina; 4-6 İtkin Müalicəxana müdiri bakterioləq Lyubəşevskaya Müalicəxanada konsultasiyalar icra olunur. Operasiya, konsultasiya razılıq ilə. Çıxar döyülür, şəhadətnamə verilir. Analiz qəbul olunur. 606 və 914 müalicəsi.

10208

Xüsusi müsəlman təvəllüdxanası
Gövhər xanım Qazizadə
Vəzi-həml edənlər hər bəxt, gələnlə xəstələr isə hər gün səhər saat 10-dan 2-yə kimi qəbul edirlər. Təvəllüdxanada əməliyyatı-cərahiyyə (operasiya) icra edilib, doktor Tsentner konsultasiya yapı. Feldşeritsəməmə Vəsserman çiçək döyür, yara bağlayır və iynə vurur. Adres: Armyanski küçə nömrə 13. Telefon nömrə 58-39.

T-321

Şüvəlanda
6 otaqlı bir bağ ıcarəyə verilir. Xahiş edənlər Çədrovi küçə, 200 nömrəli evə saat 3-dən 5-dək müraciət edə bilərlər.

10230

Satılır
Mebel, stilnoy yatacaq, stolovi, lednik, kuşetka və yaylaq setka krəvatları. Bandarnaya, nömrə 93, mənzil nömrə 11, paradni qapı.

10232

Moskvada təcrübə görmüş diş həkimi **K.S.Kolandskaya-Sanuxat** kabinə açmışdır. Müalicə edir, dişləri doldurur, süni dişlər qayırır və dişləri ağrısız çəkir. Qiymət münasibdir. Qəbul edir: Hər gün səhər saat 9-2-yədək; axşam saat 5-7-yədək. Adres: Bazarnı və Suraxanski küçələrin küncündə, nömrə 112.

8795

Doktor S. İ. Zaks
Zöhrəvi, dəri və sifilis naxoşluqlarını qəbul edir. 606 və 914 müalicəsi. Naxoşları hər gün qəbul edir